



Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 19 ноември 2018 г.
(OR. en)

13581/18

CONOP 98
CODUN 36
COARM 289
CFSP/PESC 985
COSI 288
ENFOPOL 565

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
Дата:	19 ноември 2018 г.
До:	Делегациите
№ предх. док.:	13498/18
Относно:	Заклучения на Съвета относно приемането на стратегия на ЕС срещу незаконните огнестрелни оръжия, малки оръжия и леки въоръжения и боеприпаси за тях — Заклучения на Съвета (19 ноември 2018 г.)

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета относно приемането на стратегия на ЕС срещу незаконните огнестрелни оръжия, малки оръжия и леки въоръжения и боеприпаси за тях, приети от Съвета на 3652-рото му заседание, проведено на 19 ноември 2018 г.

**ЗАКЛЮЧЕНИЯ НА СЪВЕТА ОТНОСНО ПРИЕМАНЕТО НА СТРАТЕГИЯ НА ЕС
СРЕЩУ НЕЗАКОННИТЕ ОГНЕСТРЕЛНИ ОРЪЖИЯ, МАЛКИ ОРЪЖИЯ И
ЛЕКИ ВЪОРЪЖЕНИЯ И БОЕПРИПАСИ ЗА ТЯХ**

1. Съветът отбелязва, че незаконната търговия с малки оръжия и леки въоръжения продължава да допринася за нестабилността и въоръженото насилие, като пречи на устойчивото развитие и усилията за управление на кризи, допълнително дестабилизира цели региони, държавите в тях и техните общества и по този начин подхранва въоръженото насилие и организираната престъпност и засилва въздействието на терористичните нападения. Поради това Съветът се е ангажирал да предотвратява и ограничава незаконната търговия с малки оръжия и леки въоръжения (МОЛВ) и боеприпасите за тях и да насърчава отчетността и отговорността по отношение на законната търговия с тях.
2. Съветът счита, че Програмата за действие на ООН за предотвратяване, борба и премахване на незаконната търговия с малки оръжия и леки въоръжения във всичките ѝ аспекти (ПД) е универсалната рамка за борба със заплахата от незаконните МОЛВ и подкрепя нейното цялостно и ефективно изпълнение на национално, регионално и световно равнище; Съветът приветства резултата от състоялата се през юни 2018 г. трета конференция за преглед на изпълнението на Програмата за действие, тъй като отразява много от целите на позицията на ЕС, приета от Съвета на 28 май 2018 г.¹, включително подкрепа за ролята на регионалните организации в изпълнението на Програмата за действие.
3. Съветът припомня, че през 2005 г. Европейският съвет прие стратегията на ЕС за борба с незаконното натрупване и трафик на малки оръжия и леки въоръжения и боеприпаси за тях². Съветът припомня също, че Европейският съюз полага значителни усилия за сътрудничество и подпомагане на трети държави с оглед на борбата с незаконната търговия на МОЛВ, следвайки насоките на стратегията на ЕС и ПД.

¹ Заключение на Съвета във връзка с позицията на ЕС относно борбата с незаконната търговия с малки оръжия и леки въоръжения в светлината на третата конференция за преглед на изпълнението на Програмата за действие на ООН за МОЛВ (документ 8978/18 на Съвета от 28 май 2018 г.)

² Документ на Съвета 5319/06
<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%205319%202006%20INIT>

4. Съветът приветства Съвместното съобщение относно елементи за стратегия на ЕС срещу незаконните огнестрелни оръжия, малки оръжия и леки въоръжения и боеприпаси за тях³, представено от Европейската комисия и върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност на 13 юни 2018 г. Съветът напълно одобрява целите и предложените действия, подробно изброени в съобщението.
5. В отговор на съвместното съобщение и в светлината на развитието по този въпрос от 2005 г. насам сега Съветът приема нова стратегия на ЕС срещу незаконните огнестрелни оръжия, малки оръжия и леки въоръжения и боеприпаси за тях, с която заменя стратегията на ЕС от 2005 г. Развитието по този въпрос от 2005 г. насам включва променената обстановка във връзка със сигурността, в т.ч. заплахата от тероризъм в рамките на самия ЕС, както и развитието в конструктивните и технологичните характеристики на МОЛВ, което се отразява върху капацитета на правителствата да се справят със заплахата.
6. В новата стратегия са взети предвид водещите принципи на Глобалната стратегия на ЕС от 2016 г.⁴, която изисква интегриран подход във всички външни политики между държавите членки и институциите на ЕС и между вътрешното и външното измерение на политиката. В нея се взема предвид и резултатът от третата конференция за преглед на ПД⁵ от юни 2018 г., влизането в сила през декември 2014 г. на Договора за търговия с оръжие⁶, както и стартирането на Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие (през септември 2015 г.), в която се посочва, че борбата с незаконната търговия с малки оръжия и леки въоръжения е необходима за постигането на множество цели, включително и такива, свързани с мира, правосъдието и силните институции, намаляването на бедността, икономическия растеж, здравето, равенството между половете и безопасните градове и общности.

³ JOIN(2018) 17 final от 13 юни 2018 г.

⁴ <https://europa.eu/globalStrategy/en/global-Strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

⁵ A/CONF.192/2018/RC/3

⁶ http://treaties.un.org/doc/Treaties/2013/04/20130410%2012-01%20PM/Ch_XXVI_08.pdf#page=21

7. Новата стратегия е изготвена с цел да направлява интегрирани, колективни и координирани европейски действия за предотвратяване и ограничаване на незаконното придобиване на МОЛВ и боеприпасите за тях от страна на терористи, престъпници и други неоправомощени лица, и за насърчаване на отчетността и отговорността, що се отнася до законната търговия с оръжия. Тази нова стратегия на ЕС ще направлява действията на институциите на ЕС и на неговите държави членки.
8. Новата стратегия на ЕС срещу незаконните огнестрелни оръжия, малки оръжия и леки въоръжения и боеприпаси за тях е поместена в приложението към настоящите заключения.

ГАРАНТИРАНЕ НА СИГУРНОСТТА НА ОРЪЖИЯТА И ЗАЩИТАТА НА ГРАЖДАНИТЕ

Стратегия на ЕС срещу незаконните огнестрелни оръжия, малки оръжия и леки въоръжения и боеприпаси за тях

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Незаконните огнестрелни оръжия, малки оръжия и леки въоръжения продължават да допринасят за нестабилността и насилието в Европейския съюз, в непосредственото му съседство и в останалата част от света. Незаконните малки оръжия подхранват световния тероризъм и световните конфликти, като възпрепятстват развитието, управлението на кризи, хуманитарните усилия и усилията за стабилизация на ЕС в части от съседните на ЕС държави и в Африка. В рамките на ЕС незаконните огнестрелни оръжия оказват очевидно въздействие върху вътрешната сигурност, като подхранват организираната престъпност и осигуряват на терористите средства за извършване на нападения на европейска територия.

В доклада на генералния секретар на ООН от 2016 г. относно незаконната търговия с малки оръжия и леки въоръжения във всичките ѝ аспекти⁷ се посочва, че броят на гражданските войни в света се е утроил спрямо предходното десетилетие. Въоръжените конфликти, често подклаждани от разпространението на незаконни малки оръжия, са основен фактор за лишаването на почти 800 милиона души от достатъчно храна. Незаконните огнестрелни оръжия улесняват трафика на наркотици и на хора чрез сплашване и принуда, подклаждат конфликти за разпределяне на територии между градските банди и дават мощ на терористите. Терористичните нападения в Европа нагледно показаха връзката между организираната престъпност и тероризма, по-специално що се отнася до трафика на огнестрелни оръжия, и са ясен показател за една многоизмерна заплаха, обхващаща различни области на престъпността. В оценката на заплахата от тежката и организираната престъпност (SOCTA)⁸ на Европол от 2017 г. се отбелязва, че неотдавнашните терористични нападения както в ЕС, така и на други места по света, извършени от терористи джихадисти с огнестрелни оръжия, придобити в резултат на трафик, доказват смъртоносните последици от тази незаконна търговия.

⁷ <https://s3.amazonaws.com/unoda-web/wp-content/uploads/2016/10/english.pdf>

⁸ <https://www.europol.europa.eu/socta/2017/>

През 2005 г. Европейският съвет прие Стратегията на ЕС за борба с незаконното натрупване и трафика на МОЛВ и боеприпаси за тях⁹ в подкрепа на Програмата за действие на ООН за предотвратяване, борба и ликвидиране на незаконната търговия с малки оръжия и леки въоръжения във всичките ѝ аспекти, приета на 20 юли 2001 г.¹⁰ В Европейската програма за сигурност на Комисията от 2015 г.¹¹ незаконният трафик на огнестрелни оръжия се определя като един от приоритетите в рамките на всеобхватната цел за осуетяване на дейностите на терористите и организирани групи, извършващи тежки престъпления. Програмата бе последвана от план за действие на ЕС относно незаконния трафик и използване на огнестрелни оръжия¹² и взривни вещества и от преразгледана регулаторна рамка на Съюза относно законното придобиване и притежаване на огнестрелни оръжия¹³. На 13 юни 2018 г. Европейската комисия и върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност представиха Съвместно съобщение относно елементи за стратегия на ЕС срещу незаконните огнестрелни оръжия, малки оръжия и леки въоръжения и боеприпаси за тях¹⁴, с цел да се напредне към постигането на истински и ефективен Съюз на сигурност.

⁹ Документ на Съвета 5319/06
<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%205319%202006%20INIT>
¹⁰ A/CONF.192/15.

¹¹ „Европейска програма за сигурност“, съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета (COM(2015) 185 final, 28.4.2015 г.).

¹² „Изпълнение на Европейската програма за сигурност: план за действие на ЕС относно незаконния трафик и използване на огнестрелни оръжия и взривни вещества“, съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета (COM(2015) 624 final, 2.12.2015 г.).

¹³ Директива 91/477/ЕИО относно контрола на придобиването и притежаването на оръжие (ОВ L 256, 13.9.1991 г., стр. 51) и Регламент (ЕС) № 258/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2012 г. за изпълнение на член 10 от Протокола на Организацията на обединените нации срещу незаконното производство и трафика с огнестрелни оръжия, техните части и компоненти и боеприпаси, допълващ Конвенцията на Организацията на обединените нации срещу транснационалната организирана престъпност („Протокол за огнестрелните оръжия“), и за установяване на разрешения за износ и мерки за внос и транзита на огнестрелни оръжия, техни части и компоненти и боеприпаси (ОВ L 94, 30.3.2012 г., стр. 1).

¹⁴ JOIN(2018) 17 final от 13 юни 2018 г.

Настоящата нова стратегия на ЕС срещу незаконните огнестрелни оръжия, малки оръжия и леки въоръжения и боеприпаси за тях взема предвид едноименното съвместно съобщение¹⁵, водещите принципи на Глобалната стратегия на ЕС от 2016 г.¹⁶, променената обстановка във връзка със сигурността от 2005 г. насам, развитието в областта на контрола на конвенционалните оръжия, например влизането в сила през декември 2014 г. на Договора за търговия с оръжие¹⁷, както и действията в рамките на ЕС за изпълнение на Европейската програма за сигурност от 2015 г. Преразгледаната стратегия има за цел да направлява интегрирани, колективни и координирани европейски действия за предотвратяване и ограничаване на незаконното придобиване на МОЛВ и боеприпасите за тях от страна на терористи, престъпници и други неоправомощени лица, и за насърчаване на отговорността и отговорността, що се отнася до законната търговия с оръжия.

Макар търговията с огнестрелни оръжия за граждански цели да е уредено на равнището на ЕС¹⁸, държавите членки съгласуват своите позиции по въпросите на износа на малки оръжия и леки въоръжения (МОЛВ) — в качеството им на военни материали — в рамките на общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС)¹⁹. Правното разграничение между огнестрелните оръжия за граждански цели и за военни цели губи своето значение, щом веднъж те бъдат отклонени към незаконната мрежа. За да бъде тази заплаха преодоляна всеобхватно, в настоящата стратегия са обхванати огнестрелните оръжия както за граждански цели, така и за военни цели.

Военните оръжия са незаменими в опазването на сигурността, свободата и мира, при условие че се използват в съответствие с международното право, включително с правото в областта на правата на човека и с международното хуманитарно право. В същото време по своето естество бойните оръжия са в състояние да причиняват смърт и разрушения. Тази двойственост означава, че правителствата, които контролират този род оръжия, трябва да гарантират, че търговията с тях се извършва по начин, предполагащ отговорност и отчетност, и че предотвратяват отклоняването им към терористи, престъпници и други неоправомощени ползватели в нарушение на оръжейно ембарго и споразумения с крайни потребители.

¹⁵ Вж. бележка под линия 8.

¹⁶ <https://europa.eu/globalStrategy/en/global-Strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

¹⁷ http://treaties.un.org/doc/Treaties/2013/04/20130410%2012-01%20PM/Ch_XXVI_08.pdf#page=21

¹⁸ Вж. бележка под линия 7.

¹⁹ Обща позиция 2008/944/ОВППС от 8 декември 2008 г., определяща общи правила за режим на контрол върху износа на военни технологии и оборудване. Трансферът в границите на ЕС на военни технологии и оборудване е уреден с Директива 2009/43/ЕО.

За целите на настоящата стратегия терминът „МОЛВ“²⁰ се използва, когато става дума за оръжия за военни цели, а терминът „огнестрелни оръжия“²¹ се използва, за да бъдат включени изрично и оръжията за граждански цели.

2. ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА НЕЗАКОННИТЕ ОГНЕСТРЕЛНИ ОРЪЖИЯ И МОЛВ: ЦЕЛИ И ДЕЙСТВИЯ

Ефективното противодействие на отклоняването и незаконното производство и търговия на огнестрелни оръжия/МОЛВ и боеприпаси за тях се нуждае от определяне на норми и правила, изпълнение, правоприлагане и комуникация от страна на държавните агенции и участниците на национално, регионално и световно равнище. То налага предприемането на действия на всички етапи от жизнения цикъл на огнестрелните оръжия/МОЛВ и боеприпасите: производство, износ, складиране и обезвреждане. В съответствие с Глобалната стратегия за външната политика и политиката на сигурност на Европейския съюз и нейните принципи²², както и с Европейската програма за сигурност ЕС се стреми да запази мирна и сигурна среда за своите граждани и да я защитава, както и да поддържа сигурността и да поощрява развитието в съседните държави и в по-широкия свят. За тази цел настоящата стратегия се ръководи от следните принципи:

— единство — възприемане на съгласуван и координиран подход във всички външни политики, между държавите членки и ЕС и между вътрешните и външните политики;

-
- ²⁰ Малките оръжия и леките въоръжения (МОЛВ) и боеприпасите за тях са оръжия за военни цели; те включват:
- а) малки оръжия: автомати; полуавтоматични пушки и карабини за военни цели; револвери и самозарядни пистолети за военни цели; леки картечници; картечни пистолети, включително автоматични пистолети;
 - б) леки въоръжения: тежки картечници; малокалибрени оръдия, гаубици и минохвъргачки с калибър под 100 mm; гранатомети; безоткатни оръжия; преносими ракетни комплекси и други противотанкови и противовъздушни установки, изстрелващи снаряди, в т.ч. преносими зенитно-ракетни комплекси (ПЗРК), при условие че всички те са индивидуално или колективно преносими;
 - в) части за МОЛВ;
 - г) принадлежности към МОЛВ (напр. уреди за нощно виждане, заглушители и др.); и
 - д) боеприпаси за МОЛВ.

Настоящото определение не засяга евентуално бъдещо международно договорено определение за МОЛВ.

- ²¹ Понятието „огнестрелни оръжия“ е с по-широк обхват и включва огнестрелните оръжия както за граждански цели, така и за военни цели. В Протокола за огнестрелните оръжия на ООН огнестрелното оръжие се определя като всяко преносимо оръжие с цев, което произвежда, предназначено е да произвежда или може лесно да бъде преработено така, че да произведе изстрел с куршум или снаряд чрез действието на експлозив, като се изключват антикварните оръжия или техни копия. Следва да се отбележи, че някои леки въоръжения, като ракетометите, не са огнестрелни оръжия. Следователно понятието „огнестрелни оръжия“ не обхваща всички МОЛВ.

- ²² https://europa.eu/globalStrategy/sites/globalStrategy/files/pages/files/eugs_review_web_13.pdf

- насърчаване на сътрудничеството и партньорството на всички равнища;
- поемане на отговорност във връзка с приоритетни региони, особено такива, които може да представляват заплаха за сигурността на ЕС и най-вероятно биха имали полза от действия от страна на ЕС;
- насърчаване на основан на правила световен ред на сътрудничество, чийто основен принцип са многостранните отношения и в центъра на който е ООН — ред, основан на зачитането на международното право, включително на правата на човека и на международното хуманитарно право, с цел изграждане на мирен и устойчив свят; и
- включване на аспектите на пола и многообразието в проектите и действията за контрол на МОЛВ.

2.1 УКРЕПВАНЕ НА НОРМАТИВНАТА УРЕДБА

2.1.1. Програма за действие на ООН в областта на МОЛВ и Международен инструмент за проследяване

Програмата за действие на ООН в областта на МОЛВ (ПД на ООН)²³ продължава да предлага всеобхватен инструмент като единствената универсална рамка за справяне със заплахата, която представляват незаконните МОЛВ. Международният инструмент за проследяване (МИП)²⁴ е обвързващ от политическа гледна точка инструмент, който очертава изискванията относно маркирането, регистрирането и проследяването на МОЛВ и предоставя световен стандарт в тази сфера. Основната цел на преразгледаната стратегия на ЕС си остава пълното и ефективно изпълнение на ПД на ООН и на МИП на национално, регионално и световно равнище. Ето защо с настоящата стратегия се предлагат мерки за подобряване на изпълнението на ПД на ООН на национално и регионално равнище в ЕС. Предлагат се също така и сътрудничество, и помощ в други региони по света и в глобален мащаб.

²³ [http://www.un.org/events/smallarms2006/pdf/192.15%20\(E\).pdf](http://www.un.org/events/smallarms2006/pdf/192.15%20(E).pdf)

²⁴ <http://www.poa-iss.org/InternationalTracing/InternationalTracing.aspx>

Действие: ЕС ще продължи да подкрепя сътрудничеството и помощта за изпълнението на ПД на ООН, като набляга на регионалното сътрудничество, и да участва и способства за координацията с други донори. Тази подкрепа ще включва събирането и унищожаването на излишъка от МОЛВ и боеприпаси, физическата сигурност и управлението на запасите от МОЛВ и боеприпаси, развиването на капацитет за маркиране, регистриране и проследяване, развиването на капацитет за контрол на износа на оръжия, развиването на капацитет за правоприлагане при противодействието на незаконния трафик, подкрепа за мониторинга на случаите на наложено ембарго и проследяване на пренасочени оръжия.

Следващи стъпки: По ПД на ООН нови проекти ще отразят извършени от върховния представител анализ и всеобхватна оценка на въздействието и ефективността на проектите за контрол на МОЛВ в периода 2005 — 2017 г. в рамките на стратегията относно МОЛВ от 2005 г.

2.1.2 Договор за търговия с оръжие

С Договора за търговия с оръжие (ДТО)²⁵ се установяват възможно най-строгите международни стандарти, с които се урежда международната търговия с конвенционални оръжия (включително МОЛВ) или се усъвършенства нормативната уредба в тази област, и се цели да се предотврати и ликвидира незаконната търговия с конвенционални оръжия, както и да се предотврати тяхното отклоняване.

Действие: ЕС ще продължи да оказва подкрепа за всеобщото приемане и изпълнението на ДТО.

²⁵ <https://www.un.org/disarmament/att/>

2.1.3 Протокол на ООН за огнестрелните оръжия

Целта на Протокола на ООН за огнестрелните оръжия²⁶ е да се улесни и укрепи сътрудничеството за предотвратяване, борба със и ликвидиране на незаконното производство и трафика на огнестрелни оръжия. Комисията договори и подписа Протокола от името на ЕС през 2002 г. След като прие по-строги правила относно трансфера на огнестрелни оръжия за граждански цели в своите граници и извън тях, ЕС успя да ратифицира протокола през 2014 г.²⁷

Действие: ЕС ще продължи да подкрепя изпълнението на Протокола на ООН за огнестрелните оръжия и механизма му за преразглеждане, както и да укрепва капацитета на партньорските държави и подрегиони за осъществяване на ефективен контрол върху огнестрелните оръжия в съответствие с Протокола. По-специално Комисията призовава държавите членки да изпълнят изцяло нейната Препоръка от 17 април 2018 г. относно незабавните стъпки за подобряване на сигурността на мерките за износ, внос и транзитен пренос на огнестрелни оръжия, техни части и основни компоненти и боеприпаси.²⁸

2.1.4 Цели на ООН за устойчиво развитие (ЦУР)

Незаконното и неконтролирано разпространение на МОЛВ заплашва да разпали и продължи въоръжени конфликти и въоръжено насилие, които биха оказали неблагоприятни последици върху доброто управление, законността и реда, достъпа до образование, здравно обслужване, правосъдие и други граждански права. Връзките между въоръженото насилие, конфликтите и слабото развитие са трайно установени. В рамките на цел 16.4 от целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР)²⁹ държавите са се ангажирали до 2030 г. значително да намалят незаконните финансови и оръжейни потоци, да укрепят събирането и връщането на открадани активи и да се борят с всички форми на организираната престъпност. Поради това стратегията следва да има за цел смекчаването и предотвратяването на отрицателните последици за устойчивото развитие от незаконната търговия с МОЛВ и боеприпасите за тях.

²⁶ Протокол срещу незаконното производство и трафик с огнестрелни оръжия, техни части и компоненти и боеприпаси към Конвенцията на ООН срещу транснационалната организирана престъпност (UNTOC); <http://www.unodc.org/unodc/en/firearms-protocol/the-firearms-protocol.html>

²⁷ ОВ L 89, 25.3.2014 г., стр. 7.

²⁸ COM(2018) 2197 final.

²⁹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

Действие: ЕС ще допринася за постигането на целите на ООН за устойчиво развитие, в т.ч. на ЦУР 16.4 (значително намаляване на незаконните оръжейни потоци до 2030 г.), като помага на държавите и регионите да формулират и въведат национални и регионални показатели.

2.1.5 По-строги норми на ЕС

Съветът ще обмисли приемането на нови решения, насочени към укрепване на нормативната рамка на ЕС, за да се постигне подобряване на проследяването на МОЛВ, подобряване на документацията относно крайната употреба при контрола на износа на МОЛВ и подобряване на обмена на информация относно отклоняването. Освен това ЕС ще продължи да предлага стандартна клауза за контрол на МОЛВ в споразуменията си за партньорство и търговия с други държави. Клаузата ще бъде актуализирана в съответствие с новата стратегия.

Действие: ЕС ще продължи да включва стандартна клауза за контрол на МОЛВ в споразуменията за партньорство и търговия с други държави.

Следващи стъпки:

— Съветът ще обмисли приемането на решение за маркирането на всички МОЛВ с цел подобряване на проследимостта;

— Съветът приветства намерението на Комисията да приеме делегиран акт за обмена на информация по електронен път относно разрешителните за трансфер на огнестрелни оръжия за граждански цели към друга държава членка и да създаде електронна система, чрез която държавите членки да могат да обменят такава информация в съответствие с изискванията на Директива 91/477/ЕИО³⁰.

³⁰ С член 13, параграф 5 от Директива 91/477/ЕИО се изисква този акт за изпълнение да бъде приет до 14 септември 2018 г.

2.2 ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НОРМИТЕ ПРЕЗ РАЗЛИЧНИТЕ ЕТАПИ ОТ ЖИЗНЕНИЯ ЦИКЪЛ НА ОГНЕСТРЕЛНИТЕ ОРЪЖИЯ/МОЛВ

2.2.1 Контрол на производството на огнестрелни оръжия и на МОЛВ

В ЕС производството на огнестрелни оръжия и на МОЛВ, на техни части, принадлежности и боеприпаси е добре уредено и предназначението на правилата, с които се урежда съхранението на МОЛВ и на боеприпасите за тях, е да сведат до минимум рисковете от отклоняване.

Съществува опасност конструктивните новости при огнестрелните оръжия и МОЛВ, като повишената употреба на полимерни рамки и модулното проектиране, да нарушат ефективността на Международния инструмент за проследяване (МИП) — световния стандарт за маркиране на МОЛВ. Следва да се предприемат действия за актуализиране на МИП в контекста на тези новости.

ЕС насърчава и подкрепя научноизследователската и развойната дейност в областта на технологичните и конструктивните характеристики, целяща да намали риска от отклоняване, трафик и неразрешено използване на огнестрелни оръжия, МОЛВ и боеприпаси. Съюзът насърчава прилагането на нови технологии за по-ефективно управление на запасите от МОЛВ, контрол на употребата, маркиране, поставяне на проследяващ идентификатор, регистриране и проследяване.

Действия:

- ЕС ще продължи да взема мерки срещу незаконното производство на огнестрелни оръжия и боеприпаси. Методите за незаконно производство непрекъснато се развиват и могат да бъдат улеснени с употребата на части, създадени чрез триизмерен печат. Те включват незаконното повторно активиране на дезактивирани огнестрелни оръжия, ръчното производство и незаконното преобразуване на предупредителни или сигнални оръжия, използващи халосни патрони, или на оръжия от флоберов тип, незаконното преобразуване на боеприпаси и незаконната употреба на презареждащи приспособления. Комисията ще следи отблизо за изпълнението на бъдещия си акт за изпълнение за установяване на технически спецификации за предупредителни и сигнални оръжия в изпълнение на Директива 91/477/ЕИО относно контрола на придобиването и притежаването на оръжие³¹; и
- Тъй като маркирането и всеобхватното регистриране са от първостепенно значение за успешното проследяване, ЕС ще продължи да оказва подкрепа за пълното прилагане на Международния инструмент за проследяване (МИП).

Следващи стъпки:

- На глобално равнище, за да се запази и повиши ефективността на МИП, ЕС и неговите държави членки ще предприемат действия, като ще бъде предложено да се обмисли изготвянето на приложение към МИП предвид новостите в конструктивно отношение при МОЛВ, като например модулната конструкция и полимерните рамки; и
- ЕС ще използва подходящи инструменти в подкрепа на научноизследователската и развойната дейност в областта на надеждните и разходоефективни технологии за обезпечаване на сигурността на МОЛВ и боеприпасите за тях и за намаляване на риска от отклоняване.

³¹ Акт за изпълнение, който да се приеме до 14 септември 2018 г. съгласно член 10 от Директива 91/477/ЕИО на Съвета относно контрола на придобиването и притежаването на оръжие, изменена с Директива (ЕС) 2017/853 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 г. (ОВ L 137, 24.5.2017 г., стр. 22)

2.2.2 Контрол на износа на огнестрелни оръжия и на боеприпасите за тях

ЕС и неговите държави членки подкрепят изпълнението и всеобщото приемане на Договора за търговия с оръжие. Въз основа на изпълнението на този договор ЕС противодейства на отклоняването, като подкрепя капацитета за установяване на местата на отклоняване посредством проследяване, по-добро използване на системите за обмен на информация и намаляване на риска от по-нататъшно отклоняване чрез прекратяване на доставките към субекти, за които е установено, че извършват отклоняване, в рамките на контрола на износа на оръжия.

Нерегламентираното посредничество продължава да е в основата на отклоняването на МОЛВ. Транснационалният характер на посредническите дейности налага международно сътрудничество.

Действия:

— ЕС ще продължи да насърчава отговорния и ефективен контрол на износа на оръжия в съседните на ЕС държави в съответствие с Обща позиция 2008/944/ОВППС — за оръжията за военни цели и с Регламент (ЕС) № 258/2012 — за огнестрелните оръжия за граждански цели; и

— Върховният представител и държавите членки ще гарантират правилното и пълно изпълнение на Обща позиция 2003/468/ОВППС относно контрола на посредничеството за разпространение на оръжие.

Следващи стъпки:

— Комисията продължава да извършва мониторинг на системата на ЕС и на нуждата от евентуални подобрения при разрешенията за износ и на мерките за внос и транзитен пренос на огнестрелни оръжия за граждански цели, техни части, компоненти и боеприпаси, както е посочено в доклада, който Комисията прие на 12 декември 2017 г.³²;

— Съветът ще обмисли приемането на решение относно сертификати за крайните потребители при износ на МОЛВ, като вземе под внимание работата на ОССЕ по този въпрос;

³² COM(2017) 737 final от 12.12.2017 г.

- В споразумение с държавите членки ЕСВД ще повиши капацитета на онлайн системата COARM³³ за обмена на важна с цел оценка на риска от отклоняване информация между органите на държавите членки за контрол на износа в контекста на издаването на лицензи за износ, като се отчита равнището на сигурност на системата и информацията;
- При оценката на риска преди предоставянето на лиценз за износ на МОЛВ и боеприпаси държавите членки ще вземат под внимание регистрираните по отношение на целевите получатели и посредници данни за предишни отклонявания; и
- Държавите членки ще обмислят използването на Европейската информационна система за съдимост (ECRIS) и бъдещата система ECRIS-TCN (за граждани на трети държави), за да се гарантира, че информацията от регистрите за съдимост за субекти/лица, осъдени за трафик на оръжия, е на разположение на органите за контрол на износа на оръжия, за да могат да я ползват в своите оценки на риска във връзка със заявленията за лицензи за военни технологии и оборудване.

2.2.3 Сигурно управление на запасите от МОЛВ и боеприпаси

Сигурното управление на националните запаси от малки оръжия и боеприпаси има важна роля за ограничаване на незаконното разпространение. Недостатъчната сигурност на запасите е основен фактор, позволяващ оръжията и боеприпасите да бъдат отклонявани от законните към незаконните пазари. Сигурността на запасите е особено ненадеждна в държави, в които се води ожесточен конфликт или има слабо управление.

³³ Онлайн платформа за обмен на информация между органите на държавите членки за контрол на износа, създадена в рамките на работната група на Съвета „Износ на конвенционално оръжие“ (COARM). Дейността на работната група „Износ на конвенционално оръжие“ е свързана с контрола на износа на конвенционални оръжия. Тя функционира също и като форум, в рамките на който държавите членки общуват и споделят информацията относно политиките си на износ в държави извън ЕС и относно националните откази на заявления за лицензи за износ в тези държави.

Действия:

- ЕС и неговите държави членки ще продължат да помагат на другите държави да подобряват управлението и сигурността на държавните запаси чрез укрепване на националните законодателни и административни уредби и институции, регулиращи законосъобразното управление на доставките на МОЛВ и боеприпаси и на техните запаси за силите на отбраната и сигурността, като се обръща специално внимание на маркирането и регистрирането; и
- ЕС ще насърчава и прилага стандартите и добрите практики за боравене с малки оръжия (международните стандарти за контрол на малките оръжия — ISACS) и с боеприпаси (международните технически насоки за боеприпасите — IATG).

2.2.4 Отговорно обезвреждане на МОЛВ и на боеприпасите за тях

Излишъци от МОЛВ и боеприпаси възникват, когато запасите надхвърлят непосредствените и планираните нужди. Освен това незаконните оръжия, иззети или събрани в рамките на кампании за доброволно предаване или обезоръжаване, демобилизация и реинтеграция, често се озовават в запасите. Единственият начин да се изключи рискът от отклоняване на тези излишъци, е те да бъдат обезвреждани отговорно, за предпочитане чрез унищожаване, тъй като дезактивирането може да бъде обратимо, ако не се извърши според съответните стандарти. Преди да бъдат унищожени иззетите и събраните огнестрелни оръжия, техните маркировки трябва да бъдат регистрирани, за да се позволи проследяването или други разследвания на техния произход. Комисията прие общи насоки относно стандартите и методите за дезактивиране³⁴, които може да бъдат полезни като глобален образец за сигурното и необратимо дезактивиране на огнестрелни оръжия.

³⁴ Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/337 на Комисията от 5 март 2018 г. за изменение на Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/2403 за определяне на общи насоки относно стандартите и методите за дезактивиране с цел осигуряване на гаранции, че дезактивираните огнестрелни оръжия са приведени в състояние на необратима нефункционалност (ОВ L 65, 8.3.2018 г., стр. 1).

Действия:

- ЕС и неговите държави членки ще насърчават и подпомагат отговорното обезвреждане на излишните, иззетите или възвърнатите по друг начин МОЛВ и боеприпаси, за предпочитане чрез унищожаване; и
- За да се гарантира, че дезактивиранияте огнестрелни оръжия са приведени в състояние на необратима нефункционалност, Комисията, заедно с върховния представител и държавите членки, ще насърчава стандартите на ЕС за дезактивиране на огнестрелни оръжия зад граница, включително чрез сътрудничеството си с трети държави.

2.2.5 Транссекторни въпроси

ЕС и неговите държави членки се ангажират да подобрят координацията на своите действия и инициативи за борба с трафика на огнестрелни оръжия, за да се използват синергиите, да се подобри оперативната съвместимост между съответните бази данни и други информационни системи и да се предотврати дублирането на усилия.

Подобреното споделяне на информация, научни изследвания, събиране на данни и анализ на различните аспекти на трафика на огнестрелни оръжия и на престъпленията с такива са особено важни, за да се състави една добра картина от разузнавателна гледна точка и да се придобие актуален поглед върху променящите се нужди в сферата на сигурността.

Необходимо е да се подобри използването на съществуващите инструменти и да се оценят евентуални синергии и оперативната съвместимост между съществуващите бази данни в областта на правоприлагането в ЕС и на международно равнище, за да се проследява трафикът на МОЛВ, наред с другото чрез събиране, анализиране и споделяне на подходяща информация. В тази област роля могат да играят Европол и Европейската агенция за гранична и брегова охрана, като освен това следва да се насърчава и по-нататъшното използване на системата iARMS.

Действия:

- ЕС ще насърчава по-широкото използване на системата на Интерпол за управление на регистрите и проследяване на незаконните оръжия (iARMS)³⁵;

³⁵ <https://www.interpol.int/Crime-areas/Firearms-trafficking/INTERPOL-Illicit-Arms-Records-and-tracing-Management-System-iARMS>

— Комисията ще продължи сътрудничеството с Европол, Интерпол и държавите членки с цел укрепване на синергиите и взаимодействията между Шенгенската информационна система (ШИС)³⁶ и iARMS за предприемане на по-нататъшни действия, предвидени в Плана за действие на ЕС за борба с незаконния трафик на огнестрелни оръжия и взривни вещества и с тяхното използване³⁷;

— Комисията ще продължи да подпомага и насърчава научните изследвания и действията срещу трафика на огнестрелни оръжия и свързаните с него престъпления чрез наличните инструменти за финансиране³⁸.

2.3 ПОСТИГАНЕ НА СЪОТВЕТСТВИЕ ЧРЕЗ МОНИТОРИНГ И ПРАВОПРИЛАГАНЕ

ЕС има уникалната възможност да съдейства за разбиването на престъпните пазари чрез своята законодателна и оперативна дейност, включително чрез полицейското и митническото сътрудничество и потоците на финансиране, както и чрез сътрудничеството и ангажираността с други държави и международни организации в областта на правоприлагането³⁹. Европол и Европейската агенция за гранична и брегова охрана могат да играят роля в тази област.

³⁶ По-надеждни и по-интелигентни информационни системи в областта на границите и сигурността, съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета (COM(2016) 205 final, 6.4.2016 г.).

³⁷ План за действие на ЕС относно незаконния трафик и използване на огнестрелни оръжия и взривни вещества, 2 декември 2015 г., COM(2015) 624 final.

³⁸ https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/security-and-safeguarding-liberties/internal-security-fund-police_en

³⁹ За целите на настоящата стратегия терминът „правоприлагане“ се отнася за дейността на полицията, граничната и бреговата охрана и митниците.

Оперативното сътрудничество е един от стълбовете на действието на ЕС в рамките на Европейската програма за сигурност. В многогодишния цикъл на политиката на Европол за борба с организираната и тежката международна престъпност — от цикъла, обхващащ периода 2014—2017 г., насам — борбата с трафика на огнестрелни оръжия е включена сред приоритетните области за борба с престъпността, в които се цели засилване на сътрудничеството в сферата на правоприлагането⁴⁰. В новия цикъл на политиката за борба с организираната и тежката международна престъпност (2018—2021 г.) този приоритет е запазен⁴¹. През 2017 г. проектът на Европол за анализ на оръжията и взривните вещества получи значително повече финансова подкрепа, отколкото през 2016 г., с което активно бяха подпомогнати действията по разследване.

Разузнавателните сведения във връзка с трафика на огнестрелни оръжия/МОЛВ се споделят също и посредством доклади на Центъра на ЕС за анализ на информация (EU-INTCEN).

Действия:

- От Центъра на ЕС за анализ на информация (EU-INTCEN) се изисква, когато е необходимо, в сътрудничество с Комисията, Европол и Европейската агенция за гранична и брегова охрана, да съставя доклади относно трафика на МОЛВ и боеприпаси;
- Агенцията на ЕС за обучение в областта на правоприлагането (CEPOL) следва да продължи да организира обучения по въпросите на трафика на огнестрелни оръжия/МОЛВ за служителите на правоприлагащите органи;

⁴⁰ Заключения на Съвета относно създаването и прилагането на цикъл на политиката на ЕС за борба с организираната и тежката международна престъпност (док. 15358/10 COSI 69 ENFOPOL 298 CRIMORG 185 ENFOCUSTOM 94, 25.10.2010 г.).

⁴¹ Заключения на Съвета относно прилагането на цикъл на политиката на ЕС за борба с организираната и тежката международна престъпност (2014—2017 г.) (док. 12095/13, 26.7.2013 г.).

— ЕС ще подобри трансграничното сътрудничество между съдебните и правоприлагащите органи, ще насърчи съответните органи на държавите членки, включително митническите органи, да създадат национални координационни центрове по въпросите на огнестрелните оръжия, ще извършва по-добър анализ на цялата налична информация в областта на незаконните огнестрелни оръжия и ще гарантира пълно участие в обмена на информация с Европол в сферата на трафика на огнестрелни оръжия; и

— Всички държави членки ще гарантират съдействие в рамките на цикъла на политиката на ЕС за борба с организираната и тежката международна престъпност. Това следва да се отнася и за информацията, събирана и предавана на Европейската агенция за гранична и брегова охрана в контекста на координираните от Агенцията операции.

2.4 МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО И ПОДПОМАГАНЕ

2.4.1 На международно равнище

ЕС подкрепя ефективното трансгранично сътрудничество между съдебните и правоприлагащите органи, за да се гарантира пълното участие на тези органи в обмена на информация с Европол в областта на трафика на огнестрелни оръжия. Това сътрудничество има за цел да се избегне дублирането на усилия, да се осигури координацията с други двустранни, регионални и многостранни инициативи и да се подобри сътрудничеството при разследването на трансгранични престъпления. ЕС е водещ донор в полза на сътрудничеството и подпомагането на други държави и регионални организации в сферата на контрола на МОЛВ чрез решенията на Съвета и специалната подкрепа посредством Инструмента, допринасящ за стабилността и мира (IcSP)⁴², и други инструменти. ЕС оказва подкрепа за изпълнението на Програмата на ООН за действие срещу незаконните МОЛВ, на Договора за търговия с оръжие и на Протокола за огнестрелните оръжия. Макар при всички случаи основаното на пола насилие, извършвано с помощта на огнестрелни оръжия и МОЛВ, да представлява нарушение на правата на човека и на международното хуманитарно право, Договорът за търговия с оръжие съдържа изрични разпоредби за преодоляване на рисковете от използването на огнестрелни оръжия в този контекст. В резолюциите на Съвета за сигурност на ООН⁴³ специално се призовава за овластяване на жените в усилията за предотвратяване на незаконния трансфер и на дестабилизиращото натрупване на МОЛВ, на злоупотребата с тях, както и за борба с тези явления и тяхното ликвидиране.

Действия:

— ЕС ще се ангажира активно със световната програма по въпросите на огнестрелните оръжия на Службата на ООН по наркотиците и престъпността (СНПООН) във връзка със събирането в световен мащаб и анализа на данни относно трафика на огнестрелни оръжия и ще укрепи капацитета на партньорските държави и подрегиони за провеждане на ефективен контрол на огнестрелните оръжия в съответствие с Протокола за огнестрелните оръжия;

⁴² Регламент (ЕС) № 230/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2014 г.

⁴³ Резолюция 1325 (2000) на Съвета за сигурност на ООН и последващи резолюции относно жените, мира и сигурността, напр. Резолюция 2242 (2015) на СС на ООН.

- ЕС ще продължи да оказва подкрепа на системата на Интерпол за управление на регистрите и проследяване на незаконните оръжия (iARMS);
- ЕС ще поощрява сътрудничеството и споделянето на информация, по-специално между държавите, през които минават главните маршрути за трафик към и от Съюза;
- ЕС ще си сътрудничи със Световната митническа организация по изпълнението на стратегията относно МОЛВ;
- Върховният представител ще извърши оценка и анализ на въздействието и ефективността на подкрепяните от ЕС проекти за контрол на МОЛВ в държави извън ЕС между 2005 и 2017 г. като част от изпълнението на стратегията относно МОЛВ от 2005 г.;
- ЕС системно ще включва съображения, свързани с въпросите на пола, при разработването на нови проекти във връзка с борбата с насилието, извършвано с помощта на огнестрелни оръжия, и във връзка с контрола на МОЛВ като цяло, както и във връзка с добрите практики в това отношение;
- ЕС ще насърчава прилагането на стандартите и добрите практики за боравене с малки оръжия и боеприпасите за тях, включително международните стандарти за контрол на малките оръжия (ISACS) и международните технически насоки за боеприпасите (IATG); и
- Държавите членки ще подобрят своето сътрудничество с Европол и Европейската агенция за гранична и брегова охрана по въпросите на незаконния трафик на огнестрелни оръжия и използването им в държави извън ЕС и ще поощрява по-нататъшното участие на органите в оперативното сътрудничество, обмена на информация и съвместните действия по правоприлагане.

ЕС вече подкрепя мониторинга на незаконните потоци на МОЛВ в зони, засегнати от конфликти, с цел да бъдат установени най-ефективните начини за прекъсване на доставките. Данните, получени чрез идентификацията и проследяването на незаконните МОЛВ и боеприпаси, спомагат за подобряване на контрола при износа на оръжия, наред с другото чрез подобрена оценка на риска, сертифициране на крайните потребители и мониторинг на крайната употреба.

Действия:

- Съветът ще проучи способности за подобряване на мониторинга и правоприлагането в случаите на наложено от ЕС оръжейно ембарго;
- ЕС ще подкрепя работата на групите на ООН, които извършват мониторинг на оръжейно ембарго, и ще разгледа начини за подобряване на достъпа до техните констатации относно отклоняването и относно незаконните огнестрелни оръжия и МОЛВ за целите на контрола на износа на оръжия;
- Съветът ще предостави роля на мисиите и операциите по линия на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО) — когато е целесъобразно и в рамките на техния мандат и като се отчитат местната съпричастност и наличните ресурси — в подкрепата за осведомеността относно МОЛВ и в организирането на обучения, свързани с техния контрол, в подкрепата за подходящото управление на запасите и за мониторинга на движенията на незаконни МОЛВ и боеприпаси (включително на трансграничния трафик), както е целесъобразно. Когато е приложимо и под ръководството на държавите членки, би могло също така с мисиите и операциите по линия на ОПСО да се подпомагат улесняването на регистрирането, проследяването и обезвреждането на иззетите незаконни МОЛВ. Съветът ще извлече поуки от онези ангажменти по линия на ОПСО, мандатите на които включват задачи, свързани с МОЛВ (напр. операцията на ЕС в Босна и Херцеговина EUFOR Althea);

— ЕС ще продължава да финансира научноизследователските дейности, насочени към произхода на незаконните МОЛВ в зоните на конфликт, като например проекта iTrase на Организацията за изследване на оръжия в райони на конфликт⁴⁴. Съюзът ще насърчава по-нататъшните научни изследвания, анализи и проучвания по темата, като разчита на съществуващия капацитет, например Консорциума на ЕС за неразпространение на оръжия и разоръжаване; и

— ЕС ще подкрепя националния капацитет в зони, засегнати от конфликти, с цел издирване и проследяване на произхода на незаконни МОЛВ и боеприпаси в зоните на конфликт, също и въз основа на опита от проекта iTrase.

2.4.2 На регионално равнище

На регионално равнище ЕС и неговите държави членки ще подпомагат укрепването на капацитета за правоприлагане с цел да се разкриват, разбиват и пресичат трафикантските мрежи и да се предотвратява достигането на огнестрелните оръжия до терористи и престъпници чрез незаконния пазар, наред с другото, като се блокират незаконното финансиране и незаконният транспорт на оръжия и се засили ролята на граничната полиция, митниците и пристанищните власти за справяне с незаконните потоци на оръжия чрез морския транспорт. Поради трансграничното естество на трафика на оръжия е особено важно участието и на съседните държави, дори те да не са пряко засегнати.

ЕС ще насърчава връзките между правоприлагащите участници, занимаващи се с въпросите на трафика на оръжия, и органите, отговарящи за контрола на търговията с оръжия и техния износ, за да се гарантира, че се споделя информация за основните маршрути на незаконните потоци към Европа, с цел да се започнат превантивни или коригиращи действия. Действията ще включват поощряване на обмена на информация, пряка комуникация между разследващите органи, съвместно планирани разследвания и срочно изпълнение на искания за сътрудничество — всичко това в рамките на установената правна рамка. Конкретно ще бъде наблегнато върху трансграничното сътрудничество в контекста на южното и източното съседство.

⁴⁴ Решение (ОВППС) 2017/2283 на Съвета от 11 декември 2017 г. за подкрепа на глобален механизъм за докладване относно незаконни малки оръжия и леки въоръжения и други незаконни конвенционални оръжия и боеприпаси, с цел намаляване на риска за незаконна търговия с тях („iTrase III“)

В рамките на своя мандат, свързан с незаконните дейности на престъпни организации и отделни лица, незаконно притежаващи МОЛВ, включително боеприпаси, части и компоненти, и занимаващи се с техния трафик, Европол ще обърне специално внимание на подкрепата на усилията за предотвратяване на формите на престъпност и за борба с тях на полицейските и митническите органи на държавите членки и на органите на Съюза, на държавите извън ЕС и на международните организации.

ЕС ще укрепи диалога и сътрудничеството си с регионални организации, работещи в областта на контрола на МОЛВ, като съгласува своите дейности с регионалните стратегии и плановете за действие.

Западните Балкани и Турция

В съответствие със стратегическите цели, определени в съобщението на Комисията „Надеждна перспектива за разширяване и засилен ангажимент на ЕС за Западните Балкани“ (водеща инициатива 2 относно сигурността и миграцията)⁴⁵, ЕС ще продължи своята подкрепа за Центъра за Югоизточна и Източна Европа за контрол на малки оръжия и леки въоръжения към ПРООН (SEESAC). Освен това ЕС ще поддържа сътрудничеството със съответните регионални организации в областта на контрола на МОЛВ и ще вземе под внимание регионалните инициативи, като Пътната карта⁴⁶ за справяне с незаконните МОЛВ на територията на Западните Балкани. В по-общ план Съюзът ще продължи да инвестира в предотвратяването и разрешаването на регионалните конфликти чрез широк спектър от инструменти и политики. Настоящата стратегия набляга върху контрола на конвенционалните оръжия, който е основен елемент на политиките в по-широк план за предотвратяване на конфликти и за противодействие на тероризма.

⁴⁵ COM(2018) 65 final от 6.2.2018 г. и приложението

⁴⁶ На 10 юли 2018 г. на срещата на върха за Западните Балкани в Лондон беше приета Регионалната пътна карта за устойчиво решение за незаконното притежаване, злоупотребата и трафика на МОЛВ/огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях в Западните Балкани до 2024 г.“.

Въпреки че през последните години беше постигнат съществен напредък, особено в Югоизточна Европа, мащабът на натрупване на МОЛВ и боеприпаси, неподходящите условия на съхранение, масово разпространеното незаконно притежаване и пропуските в провеждането на контрол върху огнестрелните оръжия/МОЛВ продължават да ограничават ефективността на усилията за този контрол в някои части от Западните Балкани. За по-ефективното справяне с предлагането на незаконни огнестрелни оръжия и с големия запас от оръжия приоритет ще имат унищожаването на излишъците, документирането и проследяването на незаконните МОЛВ, споделянето на информация посредством европейски, регионални и световни канали за обмен (напр. Европол, Интерпол), както и организирането и провеждането на съвместни операции.

Действия:

— ЕС ще подкрепя усилията за намаляване на излишните запаси от МОЛВ и боеприпаси и на незаконното притежание, за противодействие на отклоняването и трафика на оръжия, за подобряване на контрола по границите, за укрепване на маркирането, регистрирането и проследяването на МОЛВ, както и на капацитета за обезвреждане, за повишаване на осведомеността и за подкрепа на капацитета за правоприлагане, като се има предвид дългогодишната подкрепа на ЕС за Центъра за Югоизточна и Източна Европа за контрол на малки оръжия и леки въоръжения към ПРООН (SEESAC). ЕС ще продължи да подкрепя националните системи за контрол и ще взема под внимание съответните регионални инициативи за противодействие на незаконните МОЛВ и на боеприпасите за тях, например Регионалната пътна карта за устойчиво решение за незаконното притежаване, злоупотребата и трафика на МОЛВ/огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях в Западните Балкани до 2024 г.⁴⁷ — инициатива, подкрепена от Франция и Германия;

— ЕС и неговите държави членки ще гарантират съгласувано сътрудничество между Съюза и партньорите от Западните Балкани чрез осъществяването на инициативи за борба с трафика на огнестрелни оръжия, определени в цикъла на политиката за борба с организираната и тежката международна престъпност, обхващащ периода 2018—2021 г., включително конкретна оперативна помощ чрез ЕМРАСТ за огнестрелните оръжия⁴⁸, както и на плана за действие ЕС—Западни Балкани в рамките на комплексното управление на вътрешната сигурност (PISG) в Западните Балкани;

⁴⁷ Вж. бележка под линия 40.

⁴⁸ ЕМРАСТ — Европейска мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи.

— ЕС и неговите държави членки ще координират усилията на Съюза с други двустранни, регионални или многостранни инициативи, за да се намали рискът от припокриване и да се подобри ефикасността на сътрудничеството при разследванията на трансгранични престъпления в съответствие със заключенията на Съвета от 13 декември 2016 г.⁴⁹; и

— ЕС и неговите държави членки ще използват пълноценно синергиите и ще създават такива между служителите за връзка на Европол, които трябва да бъдат разположени в Западните Балкани, SEESAC⁵⁰ и регионалните програми по линия на Инструмента за предприеждателна помощ (ИПП) „Противодействие на тежките престъпления в Западните Балкани“⁵¹ и „Измерване и оценка на организираната престъпност в Западните Балкани: подкрепа за основаното на факти създаване на политики“⁵².

Следващи стъпки:

- Планът за действие относно незаконния трафик на огнестрелни оръжия за периода 2015—2019 г. ще бъде оценен с оглед на неговата ефективност за справяне с предлагането на незаконни огнестрелни оръжия и големите запаси от оръжия; и

Цикълът на политиката на ЕС за борба с организираната престъпност ще бъде разширен, доколкото е възможно, така че в неговите оперативни дейности да бъдат включени и Западните Балкани. Партньорите от Западните Балкани следва да бъдат канени да вземат участие в конкретни проекти на Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи и на заседания на Постоянния комитет за оперативно сътрудничество в областта на вътрешната сигурност, включително на провежданите съвместно с Комитета по политика и сигурност заседания по конкретни поводи, когато се обсъждат проектите.

⁴⁹ В заключенията се споменава „необходимостта от ефективно и интензивно регионално и международно сътрудничество, включително с Европол и Евроюст, без да се засягат позициите на държавите членки относно статута“.

⁵⁰ Програма, финансирана по линия на ОБППС, 2017—2019 г., 6 508 136 EUR.

⁵¹ ИПП 2017—2019 г., 13 000 000 EUR: Deutsche Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit (GIZ).

⁵² ИПП 2015—2019 г., 2 000 000 EUR: СНПООН.

Източно съседство

Настоящата нестабилност в Източна Европа доведе до увеличаване на равнището на незаконния трафик на огнестрелни оръжия в различни държави в региона, например Украйна. Това представлява сериозна дългосрочна заплаха за сигурността както за тази държава, така и за ЕС. Следователно сътрудничеството между Съюза и Украйна по този въпрос е от взаимен интерес. ЕС продължава своите двустранни ангажименти с Украйна и други държави в региона и системно включва борбата с незаконните МОЛВ във всеки диалог по въпросите на сигурността с партньорските държави в своето съседство.

Действия:

- ЕС и неговите държави членки ще включат борбата с трафика на огнестрелни оръжия/МОЛВ в контекста на диалога по въпросите на сигурността с партньорските държави в съседство, например Украйна;
- ЕС и неговите държави членки ще установят канали за комуникация между Съюза и украински експерти, ще определят звено за контакт, за да се гарантира безпрепятственото сътрудничество, да се повиши осведомеността, да се споделят най-добри практики и опит, както и за да се установят нуждите от обучение и други мерки за подкрепа с цел укрепване на капацитета на Украйна в областта; и
- ЕС и неговите държави членки ще продължат да работят заедно с Украйна за провеждането на постоянна техническа кръгла маса с цел решаване на неотложния проблем с незаконния трафик на огнестрелни оръжия и овладяване на рисковете, свързани с такива оръжия, попадащи в ръцете на терористи и престъпни организации.

Южно съседство

Продължителните въоръжени конфликти в Близкия изток и Северна Африка (БИСА) с широко регионално отражение продължават да се подхранват поради отклоняването и трафика на МОЛВ. Незаконните МОЛВ в този регион произхождат от много източници, включително недобре охранявани запаси и МОЛВ, законно произведени и с разрешен износ, но впоследствие отклонени към неоправомощени крайни потребители, включително МОЛВ от държавите — членки на ЕС.

Цикълът на политиката на ЕС за борба с организираната и тежката международна престъпност, обхващащ периода 2018—2021 г., включва конкретни оперативни действия в тези региони за подобряване на сътрудничеството в сферата на борбата с незаконния трафик на огнестрелни оръжия. По-задълбоченото двустранно сътрудничество е особено важно за по-ефективното противодействие на транснационалното измерение на незаконния трафик на огнестрелни оръжия в целия регион. Следователно координацията ЕС—БИСА в тази област следва да бъде насърчавана, като се има предвид нуждата да се избягва дублирането на усилия и да се гарантират съгласуваност и координация със съществуващите инициативи, подкрепяни или финансирани от ЕС.

Действия в Близкия изток и Африка:

- ЕС ще се стреми, посредством диалога за сигурност, към укрепване на сътрудничеството с Алжир в областта на контрола върху трансфера на огнестрелни оръжия и борбата с незаконния трафик на малки оръжия;
- ЕС ще продължи да оказва подкрепа на Тунис за реформи в сектора на сигурността и управлението на границите главно посредством специална програма за финансиране, което ще има пряко отношение върху контролирането на незаконния трафик на огнестрелни оръжия;

- ЕС ще насърчава изпълнението на всички инициативи, чрез които се задълбочава сътрудничеството с Мароко във връзка с контрола на износа на огнестрелни оръжия и на изделия с двойна употреба, както е предвидено в плана за действие ЕС—Мароко, с който се прилага напредналият статут⁵³;
- ЕС ще продължи да предоставя подкрепа на Ливан и на Йордания за справяне с организираната престъпност (включително чрез помощ за реформи в сектора на сигурността и подкрепа за интегрираното управление на границите) и за контрол на незаконния трафик на огнестрелни оръжия;
- ЕС ще продължи да укрепва сътрудничеството ЕС—БИСА за борба с незаконния трафик на огнестрелни оръжия, включително чрез инициативата „Евромед — Полиция IV“⁵⁴. Тази регионална програма е насочена към укрепване на оперативното и стратегическото полицейско сътрудничество в региона на БИСА между националните органи в южните партньорски държави, а така също и с държавите — членки на ЕС, и съответните агенции на ЕС, например Frontex;
- ЕС ще продължи да оказва подкрепа за мониторинга на отклоняването към неоправомощени лица в региона и за основани на разузнавателни сведения мерки за оценка на риска и за противодействие на отклоняването, като във връзка с това ще бъдат взети под внимание положителните резултати от проекта iTrace⁵⁵; и
- ЕС ще продължи да оказва подкрепа за изграждане на капацитета на местните сили за правоприлагане и сигурност, що се отнася до физическата сигурност и управлението на запасите (ФСУЗ), унищожаването на излишъците и документирането и проследяването на незаконните МОЛВ.
- ЕС ще продължи да подкрепя Африканския съюз и съответните регионални икономически общности в усилията им срещу незаконната търговия на МОЛВ.

⁵³ Съвместно предложение за Решение на Съвета относно позицията на Съюза в Съвета за асоцииране, създаден по силата на Евро-средиземноморското споразумение за асоцииране между Европейските общности и техните държави членки, от една страна, и Кралство Мароко, от друга страна, по отношение на приемането на препоръка относно изпълнението на плана за действие ЕС — Мароко, с който ще се приложи напредналият статут (2013 — 2017 г.) (/ * JOIN/2013/06 final — 2013/0107 (NLE).

⁵⁴ <https://www.euromed-police.eu/>

⁵⁵ <https://www.conflictarm.com/itrace>

Северна и Южна Америка

Действия в Северна и Южна Америка: ЕС ще се стреми към синергии със съответните американски държави и регионални организации за намаляване на незаконното разпространение и трафика на МОЛВ с цел намаляване на въоръженото насилие и престъпната дейност⁵⁶.

3. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ

С настоящата стратегия се представят общи бъдещи стъпки на ЕС във връзка с начините за справяне със заплахата от незаконни огнестрелни оръжия, МОЛВ и боеприпасите за тях, набор от действия, които ЕС и неговите държави членки да предприемат на територията на Съюза, както и предложения за сътрудничество и помощ с цел контрол на МОЛВ в съседните на ЕС държави и в останалата част от света.

ЕСВД и Комисията ще изготвят годишни доклади за напредъка по изпълнението на настоящата стратегия.

⁵⁶ Съгласно проучване от 2013 г. на СНПООН през 2012 г. предумишлените убийства са причинили смъртта на почти половин милион души (437 000) в целия свят. Над една трета от тях (36 %) са станали в Северна и Южна Америка. Почти половината от жертвите на убийства са на възраст 15 — 29 години, а употребата на огнестрелни оръжия е особено разпространена в региона, където две трети (66 %) от убийствата са извършени с огнестрелни оръжия.